

СТРАЖА

СЛОБОДОУМНИ ОРГАН ЈАВНОГ МИШЉЕЊА

Адреса ва телеграме:
 „СТРАЖА“ — БЕОГРАД
 Претплата у Србији
 на пошти:
 на годину дин. 12.—
 „ шест месеци „ 6.—
 „ три месеца „ 3.—
 „ један месец „ 1.—

Претплата за иностранство
 на пошти:
 на годину дин. 30.—
 „ шест месеци „ 15.—
 „ три месеца „ 7.50

ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА 1092

Изази сваки дан у 6 ч. пре подне

ТЕЛЕФОН ШТАМПАРИЈЕ 1092

Пропаст аустријске флоте

Бомбардовање Поле. — Пропаст „Радецког“

РИМ, 27. дец. — Талијанска агенција јавља да је 25. децембра била код Поле ужасна борба између англо-француске и аустријске Флоте. Прецизном ватром са савезничке флоте, аустријска флота је била принуђена да изађе из пристаништа и да прими борбу. Али одмах чим се једна мала крстарица показала на морској површини Савезничка флота је уништила. Одмах за њом појавио се адмиралски брод „Радецки“. Али ужасна канонада са савезничке флоте засипала је „Радецког“. Његов покушај да побегне осујећен је једним француским подводним бродом, који га је свог разнео. Са „Радецким“ потонула је и сва посада са адмиралом који је командовао.

Остали бродови повукли су се у пристаниште. Савезничка флота је још пуна два сата са самог улаза у пристаниште бомбардовала варош и нанела јој велике штете.

Погрешан рачун

Већ неколико пута за време овога рата ми смо писали о држању Бугарске. И ни у једном чланку нисмо могли писати што похвално, јер држање Бугарске било је такво а и данас је исто да се о њему може писати само са негодовањем и незадовољством. Па не само да смо ми писали са негодовањем о Бугарима. О њима су исто тако писали сви наши листови, па и листови Француски и Енглески, о руским листовима и да не говоримо. Сви они писали су са крајњим негодовањем. Руси су чак и претили. Па ипак Бугари су остали Бугари. Ни за тренутак се нису променули. Где нису помогле лепе речи, нису помогле ни претње. Али за све време ове ратне кампање, најгоре је било држање Бугара за време наше дефанзиве. Као каква мародер, Бугари

су се радовали нашој трепутној несрећи и почели су да траже какве компензације, и кад су одбијени они су почели да прете са упором у Македонију. Пад Београда прослављен је у Софији исто онако свечано као у Бечу, Пешти и Берлину. Немачки принц, крунисан краљевском круном бугарских краљева, лично је честитао Франји Јосифу на успеху. А у данама када се наша отаџбина налазила у највећој кризи, када се ложило бити ил' не бити, Бугари бацају мостове у ваздух, како би нас одвојили од Румуније и од Грчке. Сада, када смо отаџбину очистили од непријатеља Бугари сањају о нек квам уступцима и у том смислу бугарски листови пуне ступце својих листова. И ми, као и сав трезвени свет чврсто смо уверени у

нашу и наших савезника победу. Битке, које се воде горе на северу и западу, уверавају нас у то. Па зато се ми лигамо, шта мисле Бугари оваквим својим држањем. Зар они не виде да је њихово држање засновано на погрешном рачуну.

Ми верујемо да они и сами увиђају, да Савез ни у ком случају не може бити победаца, али тај факат, да је у Споразум и Србија, и да се њој од стране осталих чланова поклања необична пажња, тера Бугаре у крајност и они су до сада починили силве лудости све на рачун своје отаџбине.

Нас боли овакво држање Бугара, јер и они су Словени као и ми. Зато нека се приберу. Нека се освесте ма и у дванаестом часу, па ће им Словенство са својим пријатељима бити благонаклоно и опростити им њихове досадашње грешке.

Још није доцкан, још се има времена да се поправи оно што је месецима рушено. Иначе сваки други рачун по

грешан је. То нека упамте Бугари и њихови управници.

Епиграм

Сад Русија борбу бије,
 Ту преко Карпата;
 А за кој' дан закуцаће,
 На — Пештанска врата.
 Ђ-ца.

Како је у Бечу

У Бечу се већ у велико осећа непокојство. — Разговор са једним мађарским магнатом.

Дописник „Месађера“ послао је своје листу из Беча допис из кога се види како је напуштање Србије учинило веома тежак утисак не само на грађанство већ је унело непокојство и у највише политичке кругове.

— Беч је у грозничавој узрујаности — пише дописник — и не личи више ни најмање на онај лепо безбрижни и весели Беч. Данас нема

ни корза, јер је у седам часова већ цела варош затворена. Како је у Бечу тако је и у његовој околини. По кад кад пролети који аутомобил. То је курьер са бојишта хита у двор, да извести цара о ситуацији. Око редакција листова увек је пуно свега, који чека најновије телеграме.

Напуштање Србаје наврвело је на Бечлије тежак утисак и они су приредили демонстрацију против Пешорска. Жандармерија је била немоћна да их растера, те се морала умешати и ватрогаска чета, која је шприцевима растерала и расхладила Бечлије.

Колику је пометњу унело аустријско одступање најбоље се види из службеног одговора графа Тисе пред парламентом. Па и граф Андраша, претња Румунима није ништа друго до грлан стрех, који влада данас у Аустрији и који је обузео целу Монархију од цара па до последњег слепца.

Имао сам разговор са једним угледним мађарским властелин политичарем. Он ми

У Женеву у Швајцарској устављена је међународна информацијна агенција за ратне заробљенике и интервјуирања лица. Адреса је ове агенције: Agence internationale de renseignements pour les prisonniers de guerre et les internés. Genève. (Suisse). На основу чл. 4 чл. 11 опште поштанске конвенције, кореспонденција заробљеника или интервјуираног лица предата пошти непосредно или преко извештајних бироа, ослобођена су плаћања поштанских такса.

Две ПИСАЋЕ МАШИНЕ, ЈЕДАН АМЕРИКАНСКИ СТО ко има на продају, нека јави уредништву овога листа. —6—

„Монитор“

У слици и речи може се добити код „Страже“

Карбида

има у довољној количини радња

Николе Јовановића

Стари Телеграф

301 2-3

Уничних производа и других ДЕДИНАТЕСА

ПРЕПОРУЧУЈЕ РАДЊА

ЈОВАНКЕ ГРУЈИЋ

Сремска улица до кафана „Мали Војник“

Нарочито препоручује увек све кеп печења, кобасица, ементалер, салфаладе, дебrecинера, шунке, сладине, сира (кашкаваља), српског сира, из нових крајева. Такође има довољну количину природног вина и ракије. Цене су солидне, а услуга у свему брза и тачна.

—12—

ВАГЕ

Најбољи су из ралње

Јелице Грујића

Јаворска ул бр. 7

Врше се оправке свију мерила

6-10-295

ВАГЕ

Црвени Крст

моли за поклоне: новаца душек, гаџа, чарапа, сламарина, кошуља, јоргана, јастука, пољава, вили а, шареница, пешкира, марама, назуваца, опивака, ципела, анула и посџа.

КРАЉЕВ КО ПОВЛАШЋЕНА

Српска фабрика стакла

у Параћину

Има на стоваришту све врсте простог и финог стакла за домаћу потребу, а тако исто и медицинског за апотеке

403

—7—

УГЉА Шлеског 1-вг врете

УГЉА Костолачког дрвеног

продаје по врло ум реној цени.

СРПСКА ЦЕНТРАЛНА БАНКА

Новац и поручбиге прима се у радњи Спице Милошевића и Комп. до Народне Банке.

298

6-10

Кафака „Два Јелека“

У Скадарлији

Била је створена за сво време бомбардовања; и сада је отворена и препоручује п. публици добар вина и ракије као и добар крст.

394

—9—

Колонијална деликатесна радња

„Гранд Пасаж“

Отворена је и има увек свежу робу

4-13-196

уредништво прима огласе по умереној цени.

Извештавамо родбину, пријатеље и познанике да је наша добра и никад непрежаљена супруга, мајка, ћерка, сестра, сестричица и унука

+ Савка В. Радоичићева

преминула је 22. о. м. после краћег боловања у најлепшем добу живота 33 год., а сахрањена 23 у младењачком гробљу.

У исто време сматрам за своју дужност изјавити најискренију благодарност нашој ујни Насти и ујаку Мих. Т. Петровићу, трг. олд. и г-ђи Ангелини П. Петровића који не пожалише труда при неговању наше драге болеснице, као и око спреме и сахране и тиме нам врло велике услуге учинише, зашта чм вечито остајемо благодарни.

Младеновац, 23. децембра 1914 г.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Супруг: Војислав Радоичић; ћерка: Живана и Косара; синови: Гаврило и Радосав; мати: Јелена С. Тешић; сестра: Даница; зег: Милан; браћа: Драгољуб и Миодраг и остала родбина. 308 1-3

Са болом у души јављамо познаницима и пријатељима, да је наш добри и нигда непрежаљени син, брат, сестрин и унук

+ Миодраг — Јанка Станојловић

сврш. ђак VIII. раз. IV беогр. гимназије — чиновник београдске амбулантне поште

после осмодневног боловања преминуо је и сахрањен 14. о. м. у Беођелији у најбољем добу свога живота у 21 г. оставивши нас да за њим вечито тугујемо.

Поред неизмерне туге за нашим изгубљеним Миком изјављујемо искрену захвалност: г. Милораду Јовановићу, упр. поште у Беођелији и његовој мајци г-ђи Милици, која га у своју кућу примише и неге му указаше. Не мање смо за хвални г-ђи Лепосави Марковићки к фецики код које је душу испустио, као и госпођици Нади Лукићевој колегиници Микивој која га у болести надгледаше.

Такође дугујемо захвалност: г. г. д-р Венијамину проф. гимназије и Сави Јергићу намеснику, који из почасту чиновдејствоваху при спроводу и на седмо-дневном помену. Захваљујемо свима који му у болести услуге учинише и до вечне га куће одрадише.

ЗА НАВЕК ОЖАЛОШЋЕНИ

Родитељи: Вукосава и Владислав Станојловић, мама: Милка; теча: Милорад Милојевић; сестра: Видосава; браћа: Властимир, Добривоје и Братислав; деда и баба Милица и Милоје Вићентијевић — Б ља; ујак: Драгољуб; ујна: Милева; тетке: Драга М. Димитријевићка, Јулка И. Сомборски, Спасојка Вићентијевићева и остала многобројна родбина. 307 1-1

ШТАМПАРИЈА

Драг. Грегорића и Друга

БЕОГРАД

Космајска улица бр. 22.

БЕОГРАД

Препоручује се поштованом грађанству за израду сваковрсног штампарског посла као: часописа, циркулара, вињета, свадбених позивница, вереничних карти, посмртних листа

Штампарија је снабдевена са најмодернијим новим словима, шарима и ликијама.

Штампарија је снабдевена са четири штампарске машине и две СЕЦ МАШИНЕ за слагање, да би могла сваки посао израдити на потпуно задовољство пошт. своје муштерије.

Израда је чиста и брза, — Цена умерена.

СТРАЖА

СЛОБОДОУМНИ ОРГАН ЈАВНОГ МИШЉЕЊА

Адреса за телеграме:
„СТРАЖА“ — БЕОГРАД
Претплата за Србију
на пошти:
на годину дин. 12.—
шест месеци „ 6.—
три месеца „ 3.—
један месец „ 1.—
Претплата за иностранство
на пошти:
на годину дин. 30.—
шест месеци „ 15.—
три месеца „ 7.50

ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА 1092 Излази сваки дан у 6 ч. пре подне ТЕЛЕФОН ШТАМПАРИЈЕ 1092

Пред револуцијом

— Тиса подноси оставку —

БУКУРЕШТ, 28. децембра

Мађарски политички кругови налазе се у очајном стању. Граф Тиса је отпутовао у Беч да преда цару оставку, пошто су све политичке странке одбиле да га потпомажу. Како је цар одбио да прими оставку, то се у владајућим круговима боје да не букне револуција. Предузете су све мере предострожности, да се револуција угуши још у самом зачетку, ако би избила.

Француска и Немачка

— У очи европског рата. —

После катастрофе 1870 године на Континенту Европе, Француска је почела енергично да води колонијалну политику. Ову је појаву дуго време званачна Немачка одобравала са симпатијама. Бизмарк је мислио да ће ово средство одвући пажњу Француске од изгубљеног Елзаса и Лотаринџије. И фактички Француска је постигла знатне успехе у колонијалној политици. Она је утврдила своју владавину у Алжиру, завладала Мадагаскар, Тунисом,

Индокинмом, појачала свој утицај у Сирији и Мароку и т. д. Француска је већ отпочела да заборавља реванш, када се понова сукоби у колонијама са Немачком, која је журно спроводила своју светску политику. Први сукоб између Немачке и Француске догодио се 1905 год. због Марока. Протекторат над Мароком Француска је објавила тек 1904 год. по сле споразума са Енглеском. Али овај споразум био је у противречности са

Мадридским уговором о равноправности с ију држава у Мароку. Овај факт је дарио Немачку, која је тежила до очајања свој економски утицај у овој колонији, с намером, опет да повећа свој утицај у Средоземном мору. И ствар је била тако постављена, да су се или Француска и Енглеска морале одрећи од свог споразума или пак да се Немачка одрекне од мадридског уговора. И ствар се сршила, као што нам је познато, компромисом између Немачке и Француске. Али зато је Енглеска остала незадовољна овом Алгезирском конференцијом пошто је сам позив за ову конференцију ради ревизије споразума од 1904 год. представљао пораз

зат Енглеску. 1909 год. опет су се сукобиле Немачка и Француска због Марока. За Французе и Енглезе б. до је јасно да је француска Африка била прва степенца на путу остварења немачке светске политике. Немачки крупна буржоазија објавила је кроз уста Вилема II да ј. будућност Немачке на мору. Завладати пристаништима у северној Африци, која имају велики стратегијски значај у Средоземном мору, беше веома важно за успешну немачку колонијалну политику у Малој Азији и на Далеком Истоку. Али ове тежње беху озбиљна опасност за енглеске интересе и с тога је Енглеска енергично потпомагала

Француску у њезиноме сукобу са Немачком. За Француску споразум са Енглеском као и савез са Русијом беше само средство да се заштити од империјалистичких, немачких интереса. Због тога је Француска и закључила споразум са Енглеском 1904 г. Француска већим делом изводи фивансијске, новчани капитал, а не индустријски. Она је светски кредитор, она само на Балкану има уложених 4 милијарде франака. У Малој Азији она је заједно са Немачком суделовала у грађењу Багдадске железнице. Француски финансијери такођер су били заинтересовани у грађењу источно-анатолијских железница и због тога је званична Француска

ФЕЉТОН

ДУХ

КУМАНОВСКОГ ХЕРОЈА

Страшан изглед доби чича Петрова кућа.
— А јо, нариче снаја Цаја, испуни се син.
Ива која још није све схватила, вдећи плч, кукање, заплака и ои.
А над мајка поче нарицати и изговарати очево име он упита:
— А јели, мамо, а шта је тати? Да се није наљутио на неће да дође?
На то се мајка још више ражала и она грлећи га и љубећи шаљуће:
— Ах, драго моје дете, ти немаш више тате; али то го морв једна чујно желећи само го да изговори, а да нико не ује.

— А је ли то истина, мамо? запита дете.
Чича Петар кад то чу охрабри се:
— Ваљда није то истина. Можда је Јова, то писао из неке мржње. Јавили би они то ваљда. Није то шала, теши се он.
Баба Цана је сила неутешна. Помисао да њен син, њен јединица Божја, није више међу живима, сасвим ју је убијала. Она није смела ни мислити о томе. Избегавала је од те мисли.
— Он је жив, жив је, ша путала је, хотећ. Лиме ућукати сваку мисао о томе.
Истог дана спреми се чича Петар да отпутује ма и на бојно поље, само да се увери, да види на чему је.
У сући мало лакну. Истина није им казана ни једна утешна реч. Нису добили ништа позитивно. Али ипак, ипак

им је било лакше што је чича Петар отишао, отишао да се увери.
Прође један дан... два... три... четири...
У кући се већ поче смиривати
Али то беху последњи изгледи чича Петрове куће и ако не кроз ружичасте наочари а оно не ли кроз црне.
Освану седми дан.
Намурени облаци збили се један уз другог. Готови су да пусте кишу. Али се још устручавају.
Прође јутро... Подне... вече се спуштати вече.
У чича Петровој кући беше као и обично. Још мало паће укућани вечерати и лећи. Затворили качију, метнули вечеру да се згреје и седе и разговарају.
Киша која је два сата почела падати шушти на пољу. Владаше вечерња, сеоска хармонија, коју овде-онда по-

ремети лавез пса.
У том се са сокака зачу топот коња и чегртање кола.
За мало и кола стадоше.
— Еј, Цане, зачу се тужно, старачко; а оне обе истрчаше.
Но чим изђоше на сокак ударише у кукњаву.
На колима, са којих се баш сад скиде чича Петар, седи кичиш а у њима затв реи мртвачки сандук.
Баба Цана паде на сандук. А чича Петар се гушао у сузама не могући ни реча прозборити, док се Цаја била у груди и чупала косу.
— Божја воља, изговори жалосно кочијаш и неколико суза кануше из његових очију.
— А јо, истина нема више Божје, а јо тешко мени. А јо Божо! нарицала је Цаја. И мало после она је пала на сандук и лила сузе над њ.
Комшије почеше долазити и видећи шта је пустили би

по неколико суза.
Мало затим сандук беше скинут, однешен у сабу, из које се различаше јаук и кукање.
* * *
Сутра дан ниша је лила као из каба. Као да је небо опљакнвило смрт младога хероја. Можда је и самом небу жао је даје сузе и кваси сандук у коме лежи непомично тело кумановског хероја.
Повррка се креташе лагано испраћајућа хероја његовој вечној кући.
Мало затим стигоше на гробље где је већ чекала и скопанв рама.
И спустише младог кумановског хероја у хладна, влажна гроб, бацаше неколико грудице земље.
Подиже се још једна хумка на гробљу. Хумка најдостојнија чисти и поштовања од свих гробова који ту леже. Јер она крива саксија у којој

У Женеву у Швајцарској установљена је међународна информационо агенција за ратне заробљенике и интернирана лица. Адреса је ове агенције: Agence internationale de renseignements pour les prisonniers de guerre et les internés, Genève, (Suisse). На основу тач 4 чл. 11 опште поштанске конвенције, кореспонденција заробљеника или интернираног лица предата пошти непосредно или преко извештајних бироз, ослобођена су плаћања поштанских такса.

Две ПИСАЧЕ МАШИНЕ, ЈЕДАН АМЕРИКАНСКИ СТО ко има на продају, нека јави уредништву овога листа. —6—

„Монитор“

У слици и речи може се добити код „Страже“

Карбида

има у довољној количини радња

Николе Јовановића

Стари Телеграф

309 2-3

Деликатеса

ПРЕПОРУЧУЈЕ РАДЊА

ЈОВАНКЕ ГРУЈИЋ

Сремска улица до кафана „Мали Војник“

Нарочито препоручује увек све кеп печења, кобасица, ементалер, салфазе, дебрецинера, шунке, сланине, сира (кашквала), српског сира, на нових крајева. Такође има довољну количину природног вина и ракије. Цене су солидне, а услуга у свему брза и тачна.

—12—

канабе

Модерно канабе тражи да купи Уредни „Страже“.

свадба

ВАГЕ

Најбољи су из радње

Јелице Грујића

Јаворска ул бр. 7

Врше се оправке свију мерила

6-10-253

ВАГЕ

Црвени Крст

вница, опанак, ципела,

моли за поклоне: новаца душеки, гаћа, чарапа, сламарица, кошуља, јоргана, јестука, пољава, ћилича, шареница, пешкира, мараме, назувница, анула и посрња.

КРАЉЕВ КО ПОВЛАШЋЕНА

Српска фабрика стакла

у Параћину

Има на стоваришту све врсте простог и финог стакла за домаћу потребу, а тако исто и медицинског за апотеке

403

—7—

УГЉА Шлеског 1-ве врсте

УГЉА Костолачког дрвеног

продаје по врло умреној цени,

СРПСКА ЦЕНТРАЛНА БАНКА

Новац и поручбине прима се у радњи Спице Милошевића и Комп. до Народне Банке.

298

6-10

Кафака „2ва Јелена“

У Скадарлији

Била је створила за сво врм бмбардовања; и сада је створила и препоручује п. публици до брзг вина и ракије као и добар крст.

394

—9—

Колонијална деликатесна радња

„Гранд Пасаж“

Отворена је и има увек свежу робу

4-13-196

уредништво прима огласе по умереној цени.

Извештавамо родбину, пријатеље и познанике да је наша добра и никад непрежаљена супруга, мајка, ћерка, сестра, сестричина и унука

Савна В. Радичићева

преминула је 22. о. м. после краћег боловања у најлепшем добу живота 33 год., а сахрањена 23 у младецованком гробљу.

У исто време сматрам за своју дужност изјавити најискренију благодарност нашој ујни Насти и ујку Мих. Т. Петровићу, трг. орд. и г-ђи Ангелини П. Петровића који не пожалише труда при неговању наше драге болеснице, као и око спреме и сахране и тиме нам врло велике услуге учинише, зашта им вечито остајемо благодарни.

Младеновац, 23. децембра 1914 г.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Супруг: Војислав Радичић; ћерка: Живана и Ђојара; синови: Гаврило и Радосав; мати: Јелена С. Тешић; сестра: Даница; зет: Милан; браћа: Драгољуб и Миодраг и остала родбина. 308 1-3

Са болом у души јављамо познаницима и пријатељима, да је наш добри и никад непрежаљени син, брат, сестрић и унук

Миодраг — Мика Станојловић

сврш. јак VII. раз. IV беогр. гимназије — чиновник београдске амбулантне поште

после осмодневног боловања преминуо је и сахрањен 14. о. м. у Беојелији у најбољем добу свога живота у 21 г. оставивши нас да за њим вечито тугујемо.

Поред неизмерне туге за нашим изгубљеним Миком изјављујемо искрену захвалност: г. Милораду Јовановићу, упр. поште у Беојелији и његовој мајци г-ђи Милицы, који га у своју кућу примише и неге му указаше. Не мање смо за хвални г-ђи Јелосави Марковићки к-фецики код које је душу испустио, као и госпођици Нади Лукићевој колегињини Микивој која га у болести нагледаше.

Такође дугујемо захвалност: г. г. д-р Венијамину проф. гимназије и Сави Јергићу намеснику, који из почести чиновничкој при спроводу и на седмодневном помену. Захваљујемо свима који му у болести услуге учинише и до вечне га куће одпратише.

ЗА НАВЕК ОЖАЛОШЋЕНИ

Родитељи: Вукосава и Владислав Станојловић, мама: Милка; теча: Милорад Милојевић; сестра: Вилосава; браћа: Властимир, Добривоје и Братислав; деда и баба Милица и Милоје Вићентијевић — Ђоја; ујак: Драгољуб; ујна: Милица; тетке: Драга М. Димитријевићка, Јулка И. Сомборски, Спасојка Вићентијевићева и остала многобројна родбина. 307 1-1

ШТАМПАРИЈА

Драг. Грегорића и Друга

БЕОГРАД

Космајска улица бр. 22.

БЕОГРАД

Препоручује се поштованом грађанству за израду сваковрсног штампарског посла као: часописа, циркулар, вињета, свадбених позивница, вереничких карти, посмртних листа

Штампарија је снабдевена са најмодернијим крчим словима, шарамма и ликијама.

Штампарија је снабдевена са четири штампарске машине и две СЕЦ МАШИНЕ за слагање, да би могла сваки посао извршити на потпуно задовољство пошт. своје муштерије.

Израда је чиста и брза, — Цена умерена.